

A laktanya, az idegenforgalom és a média szerepe a szöuli Ithevon sajátos dzsentrifikációjában

Koudela Pál¹

DOI: [10.29180/978-615-6342-49-2_18](https://doi.org/10.29180/978-615-6342-49-2_18)

Absztrakt

Szöul központjában, Jongszan negyedben található egy viszonylag kis területű városrész, Ithevon, mely mára egyszerre népszerű lakóhely és kiemelt idegenforgalmi desztináció. A terület azonban nem mindig volt ilyen magas státuszú, évtizedekig az ott elhelyezkedő amerikai laktanya nyomta rá bélyegét mind általános megítélésében, mind a helyi szolgáltatások összetételének vonatkozásában. Részben a laktanya elköltözése, részben azonban éppen hosszú jelenlétének tovább gyűrűző következményeként az elmúlt két évtizedben gyökeresen megváltozott a terület tevékenysége, sajátos társadalmi pozíciója, az idegenforgalomba való integrációja és így általános imázsa is, ami rohamos növekedéshez vezetett a lakóingatlanok árában és az vendéglátóipari egységek forgalmában egyaránt.

Kulcsszavak: dzsentrifikáció, városfejlesztés, Szöul, városi társadalom, idegenforgalom

Bevezetés

Egy városrész sajátos jellegét sokféleképpen értelmezhetjük a társadalmi nemek vonatkozásában is. A városok ugyanis nem csupán a társadalmi-gazdasági vagy a faji-etnikai egyenlőtlenségek területi leképeződései, hanem ugyanolyan mértékben mutatják a nemek közti társadalmi különbségeket is. A nemek kérdéséhez a területiség szemszögéből sokféleképpen közelíthetünk. Az egyik legjellemzőbb problémához a huszadik század második felében a nyugati országokban mindenütt megjelenő szuburbanizáció vezetett, amikor a kertvárosok területi hódításával a férfiak által dominált munkaerőpiac egyfajta sajátos szegregációba zárta a nőket saját otthonukban. Ez e területi-társadalmi korlát csupán a női foglalkoztatási arányok növekedésével kezdett felbomlani, majd a belvárosi területek (újra) felértékelődésével, és a Szöul esetében is számottevő jelentőségű dzsentrifikációval váltott irányt. Ugyancsak segített a „kertvárosi csapda” feloldásában, hogy a belvárosi területeken fokozatosan megjelentek az egyszemélyes, a női egykeresős és a meleg háztartások is.

A városok a nemek mentén történő strukturális és szimbolikus megosztottságát, a nők dominálta kertvárosok és a férfiak által kisajátított belváros kettősségét Susan Saegart (1980) fogalmazta meg. A kertvárosi nő szimbolikus megtestesítésében jelentős szerepet játszottak a reklámok, irodalom, televízió és a filmek, melyekben a gazdasági és városi életben meghatározó erőviszonyok nemi különbségei kaptak megerősítést. A kertváros a nők, a család és a magánélet helyszíne, ezzel szemben a városközpont a férfiak, a munka és a közélet területe – sugallta minden kulturális médium. A lakóhely és a munkahely területi elkülönülése a társadalom patriarchális strukturális alapjait fejezi ki: ebben a területi-társadalmi elrendezésben a férfiak fizetett munkája egyértelműen értékesebbnek mutatkozik, mint a nők által végzett feladatok. A közgazdaságtan a háztartásokat nem a termelés, hanem a vásárlóerő és fogyasztás helyszínéként definiálja. Még a „munkába utazás” fogalma is azt sugallja, hogy a háztartás nem a termelés helyszíne – fogalmazta meg Ann Markusen (1980).

Az ingatlanpiac társadalmi hatásain túl a személyautó-közlekedés szerepének növekedése és a várospolitikai ugyancsak szerepet játszott a mára normává vált területi szegregáció létrejöttében.

¹ Budapesti Gazdasági Egyetem, Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Gazdaságtan Tanszék, e-mail: koudela.pal@uni-bge.hu

A kertvárosi élet az ingázással rengeteg idő és energiaveszteséget eredményez, és a nagycsaládok, kapcsolathálók felbomlásához és társadalmi tőkevesztéshez vezet – Szöul esetében ez a zöldöv hatásaként egyértelműen kimutatható, ám nem érezhető a hagyományos nyugati gender probléma; nincs nemi megosztottság a város lakó- és munkahelyi területei, más szavakkal a nemek közti területfoglalás tekintetében. Nem mintha a koreai társadalom ne lenne patriarchális: ez jól érzékelhető a férfiak és nők által vezetett városi háztartások jövedelme közti különbségekben (Mansury – Baek 2019). Szöul ökológiai fejlődése egyszerűen nem hozott létre a nyugati nagyvárosokra jellemző területi rendszert, mint ahogy a konfuciánus hagyományokra épülő társadalmi értékrendszer sem olyan mértékben individualista, mint amennyire az amerikai.

A dzsentrifikáció azonban Koreában is a hagyományos városi-társadalmi rend felbomlásához vezet a megszokott térhasználati szokások és térfelfogás erodálása révén. A terület „kisajátításának” legjellemzőbb formái az etnikai szigetek, ám a társadalmi nemek vonatkozásában is találunk hasonló példát a Szöul Ithevon negyedében, Jongszan kerületben². Szöul különösen fontos város a nyugaton és hazánkban is jól ismert dzsentrifikációs folyamatok vizsgálatában, egyrészt, mert a Koreai Köztársaság urbanizáltsága kiemelkedő, s a fővárosban és agglomerációjában koncentrálódik az ország népességének fele, másrészt, mert az 1970-es évek óta tartó rohamos fejlődés csupán részben tudható be spontán urbanizációs és piaci folyamatoknak, nagymértékben hozzájárult a városirányítás is, harmadrészt, mert a 21. század elején az ország deklarálta multikulturális értékrendet hirdetett, ám kérdéses, hogy egy átfogó társadalompolitikai program milyen utakon hat a hétköznapi gazdasági tevékenységekre. Mindez a fővárosban sokszoros területi fregmentációhoz vezetett, melynek sajátos példája Ithevon városrész átalakulása. Ez utóbbi jelentőségét pedig a dzsentrifikáció egy ritka és egyedi formája adja, mely nem köthető a tudatos városfejlesztéshez, sem az adott terület lakóhelyi vagy gazdasági beruházáson alapuló felértékelődéséhez. Itt a dzsentrifikációs folyamatot a terület szimbolikus jellegének társadalmi elfogadásához lehet társítani.

Módszerek

A városrész sajátos fejlődését és a főváros, valamint az országos turisztikai jelentőségének megváltozását, annak okait a terület történeti átalakulásával, a terület társadalmi összetételének és a vendéglátóegységek összetételének és koncentrációjának bemutatásával és az érintett intézmények (laktanya, közterek, szobrok, éttermek, bárók) helyváltoztatásával, szerepkörének megváltozásával ismertetjük. A változást generáló okokat azonban olyan okozati láncban lehet elrendezni, melyben az időben történő változások országos és városi szintű társadalmi tényezőkhöz is köthetők. Ezek képlékenyebb magyarázó változók, közvetlen lokális hatásukat csupán érzékeltetni tudjuk. Mindezek szükségessé tették a narratív megközelítés és az elérhető statisztikai adatok kombinálását.

Homo Hill átalakulásának sajátos körülményei

Ithevon kulturális átalakulásának eredményeképp számos sajátos enklávé jött létre, s formálódik nap mint nap: itt található az Iszlám utca, közelében Szöul egyetlen mecsetével, de van itt Afrikai utca és vigalmi negyed is. Az Iszlám utca meglehetősen múltra tekinthet vissza: a mecset 1976 óta áll, és azóta egyfajta klub szerepet is betöltött a város muszlim lakói számára, az Afrikai utca világa, melynek lakói nagyrészt Nigériából érkeztek, pedig az előbbi egyfajta mellékhatásaként formálódott azzá a sajátos közeggé, amilyennek ma látjuk. Az egységesen Homo Hill névre hallgató aprócska utca³ alapvetően a meleg és transzgender bárók egyfajta

² Ithevon dzsentrifikációjáról további részleteket találhat itt: (Koudela 2020).

³ Usadan-ro 12-gil

csomópontja, ám egyértelműen saját térként is szolgál a szöuli LGBTQ⁴ közösség számára. Az utca nappal csendes, éjjel éli szórakoztató és társadalmi életét, ám nem csupán fizikai másságával sajátítja ki a környéket. Itthon, mint társadalmi tér korlátozott lehetőségekkel rendelkezett, s ez lehetővé tette a multikulturális csoportok beáramlását. Itthon eleve „másnak” definiálták az emberek, így a területet és a területre érkezőket kevésbé korlátozták a kirekesztő társadalmi normák. A normatív korlátok hiánya eltérő jellegű és szerepű kisebbségek számára egyaránt lehetőséget biztosított a terület használatához. Ekként vált egyfajta menedékké azok számára, akiket a társadalom megbélyegzett, s akik a szexualitásuk, a szexuális másságuk miatt marginalizálódtak a többségi városi társadalomban.

Itthon hosszú évtizedeken át fogadta be az amerikai laktanyát, ami a környéket alapjaiban alakította át: fokozatosan a katonákat kiszolgáló bárók, éttermek, lebujsok és bordélyházak váltak meghatározóvá, így a környék lakóhelyi jellege csökkent és leértékelődött. A terület egyúttal szimbolikus értelmet is nyert a szöuliak számára, szolgáltatásai, habár elsősorban az amerikai katonáknak szóltak, az évek múlásával egyre inkább elérhetővé váltak a város lakói számára is; a környéket ma sokan a „nyugati hatás” által megformált területként értelmezik (Lee 2015). A nyugati kultúrához tartozás egyúttal azt is jelentette, hogy a terület kikerült a város hagyományos értékrendjének hatásköréből, ami ott történik, az nem a város felelőssége. Más szavakkal olyasmiről is eltérnek, amit másutt nem, kulturális földrajzi értelemben Itthon elszigetelődik a város többi részétől.

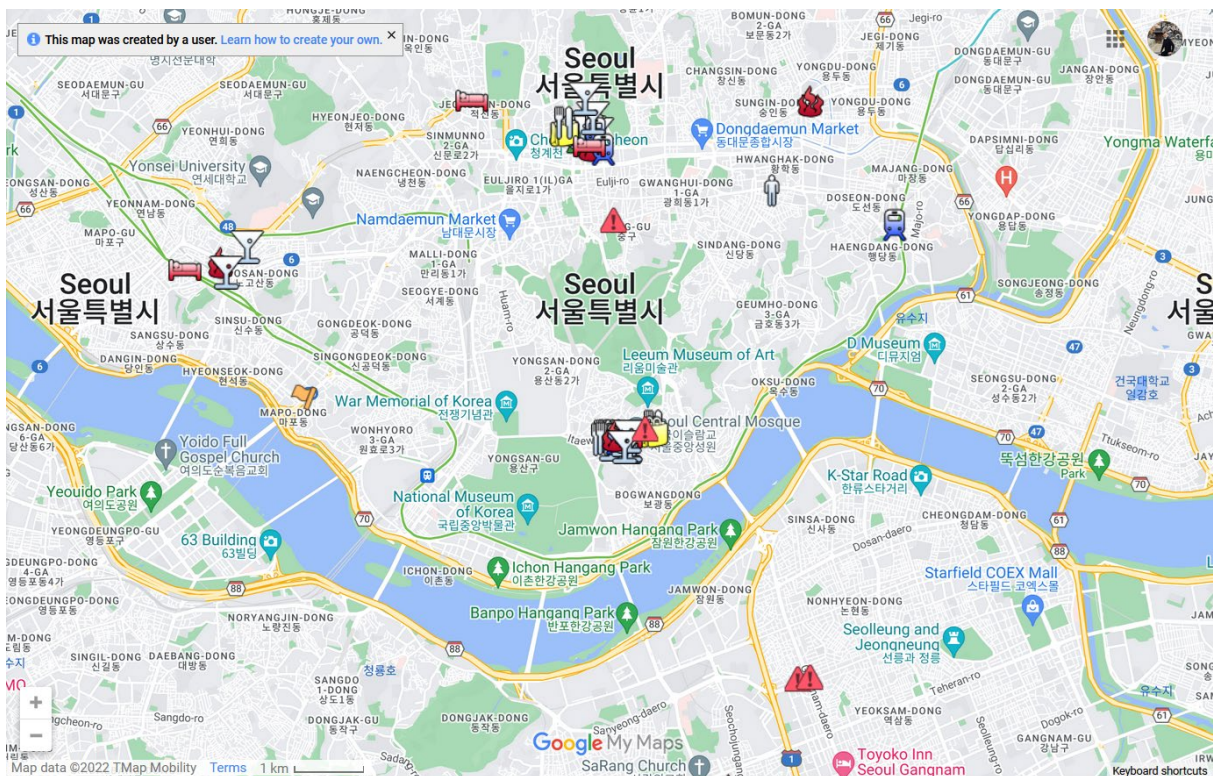
A koreai társadalom évszázados hagyományai és értékrendje elutasította a heteroszexualitástól eltérő szokásokat, s ennek a normának nem csupán a kirekesztés, hanem a szándékos figyelmen kívül hagyás, a láthatatlanná tétel is hangsúlyt adott. Legalábbis így volt az 1990-es évek közepéig (Seo 2001). A szexualitásuk tekintetében mások a társadalmi párbeszédéből egyszerűen kimaradtak, így egyrészt kénytelenek voltak tompítani identitásuk és beállítódásuk kimutatását, másrészt közösségi találkozóhelyek az ezredforduló előtt egyáltalán nem, s újabban is alig jöhettek létre Szöulban. Ebben a társadalmi pusztaságban Itthon felszabadító légköre jóval nagyobb szabadságot adott az identitás kifejezésére (Kim 2007).

A nyugati kultúra beáramlása Itthonba az emancipációval együtt a hedonizmust is magával hozta, különös tekintettel arra, hogy a földrajzi elszigetelődés eredetileg a „kaszárnya-kultúra” térnyerésének kedvezett. A koreai háború után Itthonban helyet kapó amerikai fegyveres erők határozottan a város amerikanizálásának ösztönzőjévé váltak, ám egyúttal szórakoztatónegyedévé is alakították a környéket. A szórakoztató egységek hírnevet szereztek a városrészeknek, s az hamarosan az egész város számára a hedonizmus központjává vált. Mivel egy igen kis területről van szó (1.37 km²), s mivel a nemiség meghatározó eleme volt a helyi szórakoztatóiparnak, így ezt a karakterét máig megőrizte. A maskulinitás és a militáris jelleg egyaránt részévé vált a dél-koreai nacionalizmust megtestesítő, a laktanya szomszédságában felállított háborús emlékműnek. Bármennyire is felszabadító érzést kölcsönöz a normakontroll hiánya, a férfiasság hangsúlyozása eredetileg heteroszexuális jelleget kölcsönzött Itthonnak. Itthonban hamar létrejöttek a katonák szórakoztatására szolgáló bárók, ahol lányokat is találhattak, kialakult a mára Hooker Hillre keresztelt kis utca is. Jól mutatja ezt ma is a kereskedelmi egységek koncentrációja (lásd 1. kép). A homoszexualitás megjelenése a környéken csupán egyfajta másodlagos hatásként értelmezhető. A terület által sugallt nemi szabadosság jóval vonzóbb környezet volt a melegek számára Szöul bármely más részénél. Homo Hill csak egy-két percre fekszik Hooker Hilltől, s igazán kiváló hely a coming out-ra, sok amerikai katona látogatta már a múltban is – ahogy egyikük egy interjúban meg is jegyezte: „Ez egy idegen ország. Ha hazamégy az Államokba, ki tudja meg?” (Rowland – Yoo 2012). Noha a meleg- és LGBTQ bárókat a szórakoztatóipar hozta létre, létrehozásuk nagy segítség volt a közösségek formálódása számára. Az éppen csak fejlődésnek indult meleg közösségek

⁴ Leszbikus, Meleg, Biszexuális, Transznemű, Queer

számára a homoszexualitás jelenléte melegágyának bizonyult. Ithevon így vált funkcionális szerepkörében piroslámpás negyedből (vagy amellett) meleg városrészé, egyúttal szimbolikusan is átformálva a rendelkezésre álló teret. Ithevon ugyan hamar a meleg identitás kifejeződésévé vált, mindez jelenleg azonban csupán a területenkívüliséget jelenti, a város egészének értékrendjén, hozzáállásán vagy szokásain mit sem változtat: a melegek továbbra is láthatatlanok és kirekesztettek Szöul többségi társadalmában.

1. kép A meleg bárók és éttermek Szöulban

Forrás: Google Maps

Homo Hill, egy szűk kis sikátor, azonban különleges hely. Nem egyszerű szórakoztatónegyed, a város és az ország számára, nemzetközi szerepe is egyre erősebb a meleg közösségen belül; 1998 óta ad helyszínt a Szöuli Queer Film és Video Fesztiválnak, és 2000 óta a Koreai Másság Kulturális Fesztivál záró mulatságainak, 2002-ben pedig az egész rendezvénynek is helyet adott (Kim 2007; SQCF). A nagyjából 110 méter hosszú utcában mindössze tíz bár található, mégis a meleg társadalmat reprezentálja Szöulban, sőt az egész országban. Noha melegek és leszbikusok politikai értelemben továbbra is láthatatlanok maradtak, a közösségformálódás szemszögéből a hely jelentősége kiemelkedő. Habár a Homo Hillről nem készült a Castro negyedhez hasonló vizsgálat (Castells 1983), annak tapasztalatai alapján pontosan tudhatjuk milyen fontosak a bárók a közösségek számára, a területi koncentráció és az ott zajló fontos rendezvények pedig a területiség, a területi reprezentáció, az ahhoz kapcsolódó identitás és az intézményesülés szempontjából. Társadalomföldrajzi szempontból csupán egyetlen meghatározó jellemzővel tudjuk elkülöníteni Ithevont, a városrészben élő külföldiek arányával. Még a szomszédos Hannam városrészben is csupán 3 070 külföldi élt 2020-ban, ami az ott élő 23 704 fős népesség kevesebb mint 13%-át teszi ki, noha ott található az ENSZ negyed. A külföldiek száma a 9 222 fős Ithevon-1 (ez a déli része Ithevonnak, ahol a Homo Hill is található) városrészben 2 361 volt 2020-ban, ami a népesség 25,5%-t jelenti (Yongsan Statistical Yearbook 2020: 66) (Lásd 1. táblázat).

1. táblázat. A népesség és a külföldiek száma Ithevonban, Szöulban és Koreában (2020)⁵

	Népesség	Külföldiek		
		Összesen	Férfi	Nő
Ithevon-1	9 222	2 361	1 609	752
Szöul	9 736 027	226 569	103 937	122 632
Korea	51 466 658	1 093 891	610 466	483 425

Forrás: Yongsan Statistical Yearbook 2020, KOSIS – Korean Statistical Information Service
 Ithevonról azonban fontosabb mondanivaló, hogy létrehozza és megváltoztatja a tér által megtestesített attitűdöket, az egyetlen hely, ahol Szöulban bárki nyíltan vállalhatja másságát (Schober 2014).

Mára Homo Hill a maszkulin, heteroszexuális és nacionalista területi jellegétől is megfosztotta Ithevont, ami a katonai jelenléttel vagy a háborús emlékművel oly erősen itta bele magát évtizedeken át a helyről alkotott képzetekbe. A bárók neve beszédes: why n^ot?, SOHO⁶, Always Homme, Unique (UNIQ), OZ, Miracle, Genie, Trance, Queen és EAT ME all night long. Az utcában éjszakánként számos fiatal gyűlik össze, melegek és heteroszexuálisok egyaránt, nemcsak a bárók nevei angol szójátékok, hanem a drag queenek és a pincérek is ugyancsak folyékonyan beszélnek angolul, s másodlagos fizetőeszközként amerikai dollárt is elfogadnak. Az is megszokott, hogy a vendégek, vagy akár az arra járók az utcán fel-alá sétáló drag queen-ekkel fényképet készítsenek (Schober 2014). Ám a meleg, ill. LMBTQ közösséget a tér diszkurzivitásának egyéb elemei is hozzásegítik ahhoz, hogy a többségi társadalom számára fokozatosan láthatóvá váljon. Teszik ezt úgy, hogy egyúttal a sajátosságához kapcsolódó misztifikációtól is megfosztják.

Kiemelt személyek és a társadalmi tér kapcsolata

Jane Jacobs óta tudjuk, hogy egy önálló döntéshozással nem, és érdekérvényesítéssel is csak kismértékben rendelkező terület számára mennyire fontos a területet reprezentáló személy(ek) társadalmi beágyazottsága. Mind politikai, mint közéleti téren Harvey Milk vált a legismertebb ilyen személyiséggé, akinek megemlézéseit különösen indokolt. Noha Milk közszerepvállalása és politikai tevékenysége kiemelkedő, a következő példa mégis megérdemli a párhuzamba állítást.

Hong Szokcshon, közismert színész, televíziós személyiség volt az első közszereplő Dél Koreában, aki nyilvánosan felvállalta homoszexualitását 2000-ben (Cho 2009; Hong Suk-chun talks). Ez a társadalom számára meglepetésszerű, új jelenség volt, s a média is egy évtizedes szankcióval reagált rá, ez idő alatt Hong semmilyen munkát, szerepet nem kapott (Chun 2001). Kénytelen volt hát más tevékenység után nézni, s a fentiek tükrében nem meglepő, hogy Ithevonban talált menedékre, ahol első barátjával, egy holland férfival megismerkedett (Schober 2014), s ahol utóbb éttermet nyitott. A kapcsolat nem tartott sokáig, vendéglői azonban népszerűek és sikeresek lettek, Hong közismert vendéglátóvá vált. Nyilvános megítélését és személyiségét mindez, legalább részben, rehabilitálta – Ithevon egyik legnépszerűbb utcáját, a World Food Street-et gyakran kezdték Hong Szokcshon utcaként emlegetni, tekintettel arra, hogy nyolc virágzó éttermet is üzemeltet benne. Elsőként egy olasz vendéglőt nyitott, Ithevon főutcájának Homo Hillre vezető lejáratainak sarkán (Kim 2013). Ez éppen egy időben történt a bordélyházak kényszerű bezárásával, ami ugyancsak lendületet adott

⁵ Szöul és Korea adatai 2021-re vonatkoznak.

⁶ Arra utal, hogy az azonos nevű New York-i városrész volt a melegjogi mozgalmak szülőhelye.

annak, hogy a megüresedő helyek közösségi térré váljanak a meleg közösség számára (Zatko 2011).

Hong Szokcshon végül 2010-ben visszatérhetett a média világába is, s habár mára nyilvánosan felvállalt homoszexualitását a nagyközönség is elfogadta, a mássággal szemben a koreai társadalom továbbra is igen elzárkózó maradt. Biztosan így van ez a média és a közszereplők világában. Hong üzleti tevékenysége a tér jelentését azonban tovább formálta: vállalkozói sikere sokat jelent a meleg és az alternatív életformát követők és a terület turisztikai fellendülése számára egyaránt: Ithevont barátságos és biztonságos helyé változtatta a Koreában mindenképpen a társadalom peremére szoruló „mátság” számára. Televíziós szereplésével a köztudatban is oldotta a közbeszédben olyannyira jellemző Ithevonhoz kapcsolódó feszültséget, s talán nemzetközi hírneve is segített mind ebben: 2004-ben a Time magazin Ázsia Hősének választotta. Coming outját követően Szöul meleg éjszakai élete jelentős mértékben fellendült.

2. táblázat. A vendéglátóipar piacméretének alakulása Koreában (2000-2010)

	2000	2005	2010
Értékesítés (2000 állandó áron, millió won)	35 472 249	46 252 523	67 565 817
Vállalkozások száma (egységek)	570 576	531 929	586 297

Forrás: Koreai éttermek évkönyve (2013)

Hong személye szimbolizálja mindazt a társadalmi változást, ami Ithevont, s azon keresztül a koreai városi társadalmat érte a 21. század elején. Üzleti tevékenysége pedig egyszerre lett példamutató, s változtatta meg a környék kereskedelmi jellegét. Ithevon korábban leromlott, a társadalom peremére szorult városrész volt, melynek megítélése negatív, az ott élő elfogadása pedig csupán a katonák jelenétének szükségszerűségéhez volt köthető egy átlagos szülői számára. Hong Szokcshon televíziós személyiségként és éttermei révén is elfogadást hozott az általában kirekesztett társadalmi csoportok számára. Az éttermei hatással voltak a tágabb területre is, ami az ott található vendéglátás egészére kedvezően hatott, ezt mutatja, hogy míg a vendéglátó egységek száma alig változott, forgalmuk a kétszeresére nőtt (2. táblázat).

3. táblázat. Vállalkozások és alkalmazottak száma a Jongszanban iparági besorolás szerint (2012)

Kategória	Üzletek száma (%)	Alkalmazottak száma (%)
Koreai éttermek	1 277 (51.4)	4 148 (39.2)
Kínai éttermek	115 (4.6)	565 (5.3)
Japán éttermek	118 (4.7)	557 (5.2)
Nyugati éttermek	231 (9.3)	1578 (14.9)
Egyéb éttermek	69 (2.7)	357 (3.3)

Forrás: Országos Statisztikai Hivatal, Országos Vállalkozási Felmérés (2012)

Fontos kiemelni, hogy egy terület társadalmi integrációját és idegenforgalmi szerepkörét is jelentősen befolyásolja az éttermek összetételének sokfélesége. Szöulban számos etnikai

kisebbség hozott létre szegregációt, melyek egy része önálló területi identitást, egy másik része kedvező piaci helyzet is tudott szerezni hozzá. Kiemelhető közülük a francia negyed, mely infrastruktúrafejlesztéséhez és intézményeihez a várostól is kapott támogatást, ami közvetlenül is kedvező irányba befolyásolta az ott működő vállalkozások piaci helyzetét. Ithevonban azonban kifejezetten multikulturális jelleget mutat a vendéglátóipari egységek kínálatának vegyes földrajzi összetétele (3. táblázat).

4. táblázat. Üzletek és alkalmazottak száma Szöulban, Jongszan kerületben és Ithevon városrészben (2020)

Területi egység	Üzletek száma	Alkalmazottak száma
Szöul	1 211 053	5 868 926
Jongszan	31 507	154 288
Ithevon 1	1 271	4 005
Ithevon 2	551	1 196

Forrás: Szöul Metropolitan City, lakosok regisztrációs és demográfiai adatai

Ithevon kis terület még Jongszanon belül is. Sem az éttermek, sem az üzletek népességhez viszonyított száma (4. táblázat) önmagában nem mutatja meg eléggé Jongszan, vagy akár Ithevon sajátos idegenforgalmi és társadalom- és gazdaságföldrajzi jelentőségét, ám a meleg bárók és éttermek elhelyezkedése egyértelműen kiemelt jelentőséget kölcsönöz a területnek, hasonló szerveződés nincs másutt Koreában.

Hong ugyanakkor nem Harvey Milk, mint ahogy Ithevon átalakulása sem mérhető a Castro negyed San Franciscón túlmutató idegenforgalmi és szimbolikus jelentőségéhez. A területiség szimbolikája és a személyhez kötött társadalmi nyilvánosság azonban itt is jelentős mértékben segített a meleg közösségnek, hogy kilépjen az árnyékból, s jelenlétével hozzájáruljon az elfogadásához is, mint ahogy az is figyelemre méltó, hogy Ithevon egyre nagyobb földrajzi távolságból vonz oda turistákat. A területet meghatározó markáns társadalmi jelenlét ugyanakkor kölcsönhatásban áll a térről: erőt nyer belőle s egyben visszahat rá, így a terület identitását és a közfelfogásban kijelölt helyét is folyamatosan alakítja. A térről alkotott, a hozzá kapcsolódó retorika átformálta magát a köznyelvet is, a homoszexualitással kapcsolatos hétköznapi szóbeszéd megközelítését és nyelvhasználatát is – még ha magára az értékrendszerre nem is volt alapvető hatással (Lee 2015). Homo Hill továbbra is egy sötét mellékutca, egy kis sikátor, ami a homoszexualitás, mint társadalmi jelenség kiszorítottságát is jelképezi, s habár már nem tabu beszélni róla, a közbeszédnek még nem része, nem hétköznapi beszédtema, nem része a hétköznapi térről alkotott fogalmaknak és az arról való gondolkodásnak; más kisebbségi területekkel szemben semmilyen hivatalos támogatást nem kap, sem anyagi-adminisztratív, sem jelképes formában.

Ithevon sajátos helye a koreai főváros dzsentrifikációjában

Szöulban számos, a nyugati nagyvárosokban is megfigyelt és alaposan tanulmányozott dzsentrifikációs mintával találkozhatunk. Láthatunk lakóhelyfejlesztéseket, mellyel olyan magasabb bérletű lakóházak válnak dominánssá az adott városrészben, amit a korábbi munkás lakók alacsony jövedelmeik miatt már nem képesek megfizetni. Kiemelkedő példa Szöulban a városfejlesztési beruházás okozta dzsentrifikációra a Cshonggjecshon patak revitalizációja. Érdekes példák a park, mint beruházói eszközre a Kjongi Vonal Park és a Skygarden fejlesztési projektek, melyek ugyancsak jelentős áremelkedést váltottak ki az üzleti bérletek és a lakásárak piacán és ezáltal üzlet, ügyfél és lakosságcsere indukáltak az érintett városrészekben (Koudela 2020, 2021).

A dzsentrifikáció spontán módon is bekövetkezhet, melyre Szöulban is látunk példákat. Sok esetben a beköltözők első hulláma, éppen az olcsósága és a városközpontozóhoz való közelsége miatt költözik az adott területre, gyakran fiatal művészek közül kerülnek ki a beköltözők, akik számára a városrész elhelyezkedés és „patinája” teszi azt vonzóvá. Ezzel egyúttal sajátos atmoszférát hoznak létre, ami önmagában is felértékeli a területet, s mire az orvosok, ügyvédek és üzletemberek is megérkeznek, az ingatlanárak olyan magasba szöknek, hogy a művészek nagyrésze kénytelen tovább költözni. (Clay 1979; Kerstein 1990) Hasonló folyamat zajlott le Szöul Hongte nevű kerületében is, ami leginkább nyüzsgő művészeti életéről és az indie zene koreai otthonaként ismert. A kerület kormányzati beruházások révén indult fejlődésnek 1999 és 2005 között, ám a művészek, az ingatlantulajdonosok és a mérnökök között feszültség alakult ki – a tulajdonosok spekulációinak révén a bérletek minden ellenőrzést elvesztettek, ami végül a világmárkák üzleteinek és az elegáns kávéházaknak kedvezett, míg a zenei stúdiók és maguk a művészek kénytelenek voltak alacsonyabb bérletű területekre – sokan közülük Ithevonba – költözni. (Cho, M–H. 2010)

Ithevon átalakulását a városrészben megjelenő kulturális vállalkozók indították, ám tudni kell hozzá a következőket. Koreában a legmagasabb a felsőfokú végzettségűek aránya a 25-34 éves népességben belül: míg az OECD országok átlaga 40%, addig Koreában a fiatalok kétharmada felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Ugyanakkor a munkanélküliség közöttük az országos átlaghoz képest meglehetősen magas – ez viszonylag általános jelenség a fejlett gazdaságokban. A művészeti ágban tevékeny fiatalok egy jellemző megoldásként – és ez sem csak Korea sajátja – gyakran művészeti vállalkozásba kezdenek, hogy máskülönben akadozó karrierjüket egyengessék. Ithevon átalakulásában kezdeményező erőket jelentett, hogy a két profil nem vált szét. (Kim, J Y 2016) A Homo Hill vendéglátóipari és társadalmi szerepkörének átalakulása egybe esett Ithevon kulturális és művészeti szerepkörének fellendülésével, ezt mindenképpen figyelembe kell venni az előbbi értékelésekor.

Összefoglalás

Homo Hillt létrejöttéhez sajátos módon éppen úgy az amerikai hadsereg meleg katonái hozták létre a történeti kontextust, mint a Castro negyedhez San Franciscóban fél évszázaddal korábban. A társadalmi intézményesülési folyamatok központi szereplői, nem meglepő módon, ugyancsak a bárók és éttermek, s a társadalom alulról történő mobilizálása éppúgy jelentős változásokat ért el, mint ahogy a korlátjai is megmutatkoztak. Egyelőre nem hoztak létre olyan mély területi és politikai változásokat, mint San Franciscóban, és nem változtatták meg a város kulturális képét, ám Ithevon arculatának fejlődését, annak multikulturális jellegét, a szabadság atmoszféráját nagymértékben elősegítették. Noha Ithevon nagyon kis kiterjedésű terület, s a városban inkább tekinthető szegregációnak, mint a környezet szerves részének, szimbolikus átalakulása egyértelműen a multikulturalizmus felé, s nem a kirekesztettség irányába halad. Mindez Szöulban többpólusú átalakulásként értelmezhető, hiszen a kerületben legalább ennyire jelentős szerepe van az Iszlám utcának, a közeli mecsettel, vagy a sztriptíz bárokkal és prostituáltakkal zsúfolt Hooker Hillnek.

Irodalomjegyzék

1. Castells, M. (1983). *The City and the Grassroots*. London: Edward Arnold.
2. Cho, J. (2009). Breaking the Gay Taboo in South Korea. ABC News, May 27, 2009. <https://abcnews.go.com/International/story?id=7351116> (letöltve: 2022. 10. 22.)
3. Cho, M-H. (2010). Envisioning Seoul as a world city: the cultural politics of the hong-Dae cultural district. *Asian Studies Review*, 34(3) 329–347.
4. Chun, S. (2001). Defying the Stigma of a Gender Change. *Korea JoongAng Daily*, June 1, 2001. <http://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/Article.aspx?aid=1889733> (letöltve: 2022. 10. 22.)
5. Clay, P. (1979). *Neighborhood Renewal: Middle-class Resettlement and Incumbent Upgrading in American Neighborhoods*. Lexington: Lexington Books.
6. Hong Suk-chun talks about coming out of the closet. *The Korea Herald*, February 4, 2013. <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20130204000707> (letöltve: 2022. 10. 25.)
7. Kerstein, R. (1990). Stage Models of Gentrification: An Examination. *Urban Affairs Quarterly*, 25(4) 620–639.
8. Kim, J. (2007). Queer Cultural Movements and Local Counterpublics of Sexuality: A case of Seoul Queer Films and Videos Festival. *Inter-Asia Cultural Studies*, 8(4), 617–633.
9. Kim, J. Y. (2016). Cultural entrepreneurs and urban regeneration in Itaewon, Seoul. *Cities*, 56(2) 132–140.
10. Kim, Y. (2013). Itaewon: Going Gangnam Style?. *The Korea Times*, February 14, 2013. http://www.koreatimes.co.kr/www/news/art/2014/04/203_130484.html (letöltve: 2022. 10. 22.)
11. Koreai éttermek évkönyve 2013, Élelmiszerinformációs Központ, Szöul.
12. KOSIS – KOréan Statistical Information Service. <https://kosis.kr/eng/> (letöltve: 2023.01.20)
13. Koudela P. (2020). A városfejlesztés három útja Szöulban. *Tér Gazdaság Ember*, 8(3), 81–108.
14. Koudela P. (2021). Dzsentrifikáció Szöul belvárosában – Cshonggyecshon / Gentrification in Seoul's downtown – Cheonggyecheon. *Földrajzi Közlemények*, 145(1) 32-49. <https://doi.org/10.32643/fk.145.1.3>
15. Lee, E. Y. (2015). *The rhetorical landscape of Itaewon: Negotiating new transcultural identities in South Korea*. PhD Dissertation, Bowling Green State University.
16. Lee, E. Y. (2015). *The rhetorical landscape of Itaewon: Negotiating new transcultural identities in South Korea*. PhD Dissertation, Bowling Green State University.

https://etd.ohiolink.edu/apexprod/rws_olink/r/1501/10?clear=10&p10_accession_num=bgsu1429226367 (letölve: 2023.01.20)

17. Mansury, Y. & Baek, K-H. (2019). Gender inequality among urban households in South Korea. *Regional Science Policy & Practice*, 11(1), 23–38.
18. Markusen, A. R. (1980). City Spatial Structure, Women's Household Work, and National Urban Policy. *Signs*, 5(3), 22–44.
19. Országos Statisztikai Hivatal, Országos Vállalkozási Felmérés (2012), <https://data.seoul.go.kr/dataList/103/S/2/datasetView.do> (letöltve: 2023.01.20)
20. Rowland, A. & Yoo, K. C. (2012). Work to turn S. Korea Army post into urban oasis to begin in 2017. *Stars and Stripes*, 2 May <https://www.stripes.com/news/work-to-turn-s-korea-army-post-into-urban-oasis-to-begin-in-2017-1.176104> (letölve: 2023.01.20)
21. Saegart, S. (1980). Masculine Cities and Feminine Suburbs. *Signs*, 5(3), 92–111.
22. Schober, E. (2014). Itaewon’s Suspense: Masculinities, place-making and the US Armed Forces in a Seoul entertainment district, *Social Anthropology*, 22(1), 36–51.
23. Seo, D. (2001). Mapping the Vicissitudes of Homosexual Identities in South Korea. *Journal of Homosexuality*, 40(3-4), 65–78.
24. Szöul Metropolitan City, lakosok regisztrációs és demográfiai adatai, <https://data.seoul.go.kr/dataList/419/S/2/datasetView.do> (letöltve: 2023.01.20)
25. Seoul Queer Cultural Festival (SQCF) History <http://sqcf.org/history> (letöltve: 2020. 04. 16.)
26. Yongsan Statistical Yearbook (2020). (용 산 통 계 연 보) Seoul: Yongsan-gu Office (용산구청장)
27. Zatko, M. (2011). *The Rough Guide to Seoul*. London: Rough Guides.